תנ״ך · אחרונים · אמרי יושר

אמרי יושר על רות

רבי יעקב לורברבוים מליסא

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

אמרי יושר על רות

רבי יעקב לורברבוים מליסא

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/אמרי-יושר-על-רות/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

וגם יש גואל קרוב ממני. והוא תמוה כיון שרות רוצית בו והוא בה מה היו לו להמתין על רצונו של טוב כיון שאין עליו שום דין מדיני תורה לישאנה. והנראה כי היא רימזה לו במה שאמרה כי גואל אתה שידעה ברוה"ק שהגואל עתיד לצאת ממנה. ומהראוי שיהי' בועז סיבה להגואל שיצא ממנו כי הוא משבט יהודה אשר מלכים ממנו יצאו ומחוקק מבין רגליו והוא היה ראש הסנהדרין והחשוב שבאותו הדור. וע"ז השיב לה בועז כי יש גואל קרוב ממני והוא כי עינינו הרואות בגאולת אחשורוש שנאמר במרדכי איש יהודי איש ימיני. וקאמר בש"ס דאביו משבט יהודה ואמו משבט בנימין וכתבו המפרשים דהוצרך שיהי' ג"כ משבט בנימין מפני דעתידין זרעו של עמלק ליפול ביד בניה של רחל דווקא כמבואר בש"ס והנה באלימלך ובניו נאמר אפרתים וטוב ואלימלך אחים היו כמ"ש רש"י. ואפשר שהיו ג"כ אחים מן האם. ובועז לא היה רק מהאב. (ובתהלים קל"ב) בקרא דשמענוהו באפרתה פי' רש"י באפרתה היינו שבא מאפרים. וכ"כ האבן עזרא כאן כי אפרתה נאמר לפעמים על שבט אפרים וא"כ גם כאן אפשר לומר שהיו מצד אמם משבט אפרים שהוא מזרעה של רחל כמו מרדכי. ומהראוי שיהיו טוב הסיבה להגואל כי הוא גואל קרוב יותר להיותו ג"כ מזרעו של רחל והיתה יותר זקוקה לטוב וכאשר לא רצה טוב ממילא נזקקה לבועז שהיה מיהודה והמובחר שבדורו ולזה צוה לו לשלוף נעלו מחמת שהיתה באמת יותר זקוקה לטוב רק שלא רצה ושליפת הנעל היה כאן תיקון החליצה שיהיו לה רשות להינשא לאחר ובסוד חליצה היה זה ואף שעתידין ליפול בזרעו של רחל דווקא מכל מקום הא מבואר בזוהר דנפש מחלון היה גם כן מקשקש במעיה שהיו גם כן מאפרתים דהיינו משבט אפרים. ואפשר לומר ברמז מה שאמר חלקת השדה אשר לאחינו לאלימלך מערה נעמי דמבואר בקרא שקרא לישראל נועם וחובלים (זכרי' יא) והמקדש נקרא שדה ולזה אמר חלקת השדה דהיינו הביהמ"ק אשר לאלימלך הוא עינוי להש"י כמבואר במדרש ואמר לאחינו כי מצינו שקרא הקב"ה לישראל אחותו. מכרה נעמי. דהיינו ישראל מכרו הביהמ"ק ומסרוהו לנכרים מחמת חטאם ואמר לו אם תגאל גאל ואמר לו אנכי אגאל שלא היה יודע שכוונתו על רות שא"א לו להביא רק ע"י רות וכאשר הודיע לו שהיא מרות דווקא לא רצה. ולזה נכתב ג"כ אשת המת קניתי להקים. וכוונתו הי' היות כי כאשר הוא (דהיינו בועז) יהיה הגואל א"כ בע"כ יצטרך להקים שם המת שהוא משבט יוסף על נחלתו:

במדרש ישלם ה' פעלך ומשכורתך שלימה מעם ד' אלקים אשר באת לחסות. משכורתך שלימה. אמר ר' חסא למה אשר באת לחסות. והוא תמוה. וליישב נראה דהנה קשה על הא שאמר לה ותהי משכורתך שלימה. דמה ענין ברכה היא. וכי חשיד קב"ה שלא

לשלם לאיש כפועלו ובוודאי משכורתו של כל אחד שלם ועכ"פ היה לו לומר תהי משכורתך כפולה אבל שתהיה שלימה א"צ לברכתו. וליישב זה נקדים הא דאמרינן ביבמות מפני מה הגרים שבעוה"ז מעונין ויסורין באין עליהן מפני ששוהין לבא שנאמר ותהי משכורתך שלימה אשר באת ופי' רש"י שמיהרת ולא איחרת ע"ש. והוא תמוה שלא נתן קצבה לדבר אימת נקרא שהייה ואימת נקרא מהירה. ולזה נראה דהנה מחמת שנפש דוד היה מובלע ברות והיה מוכרח לצאת ממנה. ולזה היה הגירות שלה מוכרח לבא עד שאף אם לא היה בבחירתה לגייר עצמה היה הקדושה המובלע בתוכה ממשיכה כמו בשלשלת ברזל לגיירה בביטול הבחירה. וכן כל הגרים ע"כ ניצוץ קדושה מובלע בתוכן הממשיכין אותן לגייר עצמן. אמנם רות קודם בא הזמן של ניצוץ הקדושה לצאת ולא היה עדיין אצלה כפייה מהניצוץ הקדושה לצאת מיהרה עצמה בבחירתה לגייר עצמה. משא"כ כל הגרים אותן שיסורין באין עליהם ע"כ לאו בבחירתן גיירו עצמן ושוהין לבא עד שניצוץ הקדושה ממשיכן בע"כ ובביטול הבחירה ולזה אין להם שכר גירות וא"ש. ולזה אמר בועז שפיר דאף שמיהרת בבחירתך מ"מ הניצוץ קדושה היה ג"כ מקשקש במעיה כמו שאמר בזוהר והיו כעין זה וזה גורם. ולזה אמר לה בועז שתהי' משכורתה שלימה כאילו נעשה הכל מדעתה בלי שום סיוע מחמת שמיהרת והיה קצת בבחירת' ובשכר זה יהי' נחשב אצל הקב"ה כאילו נעשה הכל מדעתה ויהי' השכר שלם. וזה ג"כ מאמר ר' חסא שלא נטעה לומר שתהי משכורתך שלימה קאי על הא שאמר לעיל הוגד לי החסד שעשית עם חמותך וע"ז אמר שתהי' משכורתה שלימה מעם ה'. ולזה פי' קשה מה צ"ל זה וודאי שתהיה משכורתה שלימה כי לא חשיד קב"ה לגרע השכר. ולזה אמר ר' חסא שתהי' משכורתך שלימה מעם ה' קאי על אשר באת לחסו' ובזה הוצרכה לברכתו שלא הי' מגיע לה מן הדין שכר שלם על שבאה לחסות מחמת שהי' בסיוע הניצוץ קדושה ובירך אותה שתהיה משכורת' שלימה על שמיהרה כן נראה לי ברור ונכון:

בגמרא מגילה דף ג' ע"ב גופא אמר ריב"ל כרך וכל הסמוך לו כו' תנא סמוך אע"פ שאינו נראה כו' ומקשינן בשלמא נראה ואינו סמוך משכחת לה דקאי בהר אלא סמוך ואינו נראה כו' והרמב"ם פסק דאף בנראה ואינו סמוך בעינן שלא יהא רחוק יותר ממיל. ותמהו עליו נושאי כליו. ועיין היטיב בטורי זהב א"ח סימן תרפ"ח ס"ק ג'. ותירץ הט"ז שם דבהר אין אנו חושבין השיפוע רק כמו אילו היה שוה. ואם אז לא היה רחוק יותר ממיל אף שעכשיו מחמת השיפוע הוא רחוק הרבה נידון ככרך ע"ש היטיב שהביא ראיה ומפרש פי' דחוק בש"ס. ולפענ"ד נראה ראיה ברור' לדברי הרמב"ם ז"ל. דלכאורה

קשה בהא דמקשה הש"ס בשלמא נראה ואינו סמוך משכחת לה דקאי בהר משמע דלא משכחת נראה ואינו סמוך רק דקאי בהר. הא סמוך אמרו בש"ס שהוא מיל. ובבכורות אמרו דמעשר בהמה מצטרף כמלא רגל בהמה רועה. וכמה רגל בהמה רועה ששה עשר מיל ופי' רש"י הטעם דט"ז מיל שלטא עינא דרועה הרי להדיא דמשכחת נראה אפי' לא קאי בהר. אלא ע"כ צ"ל דגם בנראה בעינן כשעומד בשוה שלא יהיו רחוק יותר ממיל ולא משכחת נראה ואינו סמוך רק בעומדת בהר דאז אף שאם נחשוב השיפוע יהא רחוק הרבה מאד מ"מ כיון שאילו היו בשוה אינו רחוק יותר ממיל נידון ככרך וממילא מוכח כדעת הרמב"ם וכמו שפי' הטורי זהב עיין שם ודו"ק ע"כ:

וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל ויאמר הגואל לבועז קנה לך וישלף נעלו:

ותירגם המתרגם וכהדא מנהגא בעדנא די מלקדמין מתנהגא בישראל בזמן דשקלן וטרן ופרקן ומחלפן חד מן חברי' ומקיימין כל מדעם טלע גבר ית נרתק יד ימיניה ואושיט ביה קנין לחברי' והכי נהגין בית ישראל למקני חד מן חברי' קדם סהדיא ואמר פרוקא לבועז אושיע ידך לקנינא וקני לך וטלע בועז ית נרתק יד ימיני' וקני ליה. והנה נעל הוא רק לשון כבל ומסגור או מנעל. רגלים וכאן פירש התרגום נרתק ובתורה ת"א סיניה והא דפי' נרתק יד ימיני' כי הרלב"ג כ' וידמה שעבר השיב לו נעלו אחר זה כי לא יתכן שישאר שופט יחף ברגלו אחת ולזה תרגום נרתק יד ימיני' ובזהר פרשת חקת מבואר להדיא דהאי קרא וזאת לפנים בישראל דנעלו היא סנדליה ע"ש. והנה בתרגום מבואר והכי נהגין בית ישראל למקני חד מן חברי' קדם סהדיא כי כן מתרגם וזאת התעודה בישראל מגזרת עדות כמו שפירש אבן עזרא ומוכח דהתרגום סובר דקנין סודר צריך להיות בפני עדים ודלא כדעת הרמב"ם בפרק ה' מהלכות מכירה ובתוספת דקנין סודר הוא כמו על הקנינים דמתקיימין בינם לבין עצמם ולא איברא סהדי אלא לשיקרא רק כדעת הראב"ד שם דקנין סודר צריך להיות גוף הקנין בפני עדים. וטעם לזה כי כאשר על הקנין הוא מצד המנהג כמ"ש כהדא מנהגא והמנהג אינו רק שיקנה בפני עדים ובש"מ ב"ב דף מ' קנין בפני שנים אמר אברהם. לכאורה הא דאמרינן להו בפני שנים לאו מפחד כפירה הוא אלא שאין מתקיים המעשה אלא בשנים אפילו הוא מודה לו כך כתב הגאון ז"ל ואני מוסיף על דברי הגאון. וז"ל כי על תפיסת הסודר בלבד נאמר מפני שאין בו שום משא ומתן ושלא בעדים מחזי כחוכא וטלולא אבל בקנין האמור במקרא שלף נעלו ונתן לרעהו אין צריך לעדות אלא מה שיודה לו וכו' עד כאן לשונו:

הנה הראב"ד פירש הקרא דלא הוה בקנין קני ע"מ להקנות דהיא תפיסת הסודר רק הקנין היה בחליפין ממש רק דאינו שוים והתרגום נראה דתרגם הקרא על קנין תפיסת הסודר ולא בתורת חליפין ממש דהתרגום מתרגם בעל מקום שכתוב בקרא ונתן ויהב או ומני וכאן פירש ואושיט והושטה אינו לשון נתינת דבר שלו לרשות אחר רק דמושיט לו את שלו כמו ויושט המלך את שרביט הזהב והטעם שתרגם כן כי כאשר פירש התעודה בישראל מלשון עדות וכיון שהי' צריך עדים לא היה הקנין רק מצד המנהג ואם היה מתרגם ויהב היינו שנתן לא היה צריך עדים ומוכח דהתרגום סובר בזה כדעת הראב"ד דבקנין חליפין ממש גם באינן שוים אין צריך עדים רק בקנין תפיסת הסודר צריך עדים:

והנה ר"ת מפרש הקרא ועל התמורה זו חליפין שוה בשוה דמהני לכ"ע אפילו בפירי. והפני יהושע תמה דלמה לו לר"ת ללמוד זה מדברי קבלה דהא חליפין שוה בשוה תיפוק ליה דמהני מטעם קנין כסף דקונה מדאורייתא דהא שוה כסף ככסף וביותר ק' דאפי' לתקנת חכמים דכסף אינו קונה אבל חליפין שוה בשוה קונה כמ"ש הרמב"ן הובא בש"מ ובתוספת בבא מציעא דכל הענין שהפקיעו חכמים הקנין של כסף כי שמא יאמר נשרף וקשה מה הועילו חכמים בתקנתם דהא יאמר על הכסף נשרפו ותירצו דעל הכסף אין יכול לומר כי חייב באונסין כי יש לו היתר תשמיש או דכספים אין להם שמירה רק בקרקע א"כ בחליפין שוה בשוה לא הפקיעו חכמים הקנין מטעם קנין כסף כי אם יפקעו הקנין יאמר על החליפין שמשך לרשותו נשרף. ונראה דסברת הר"ת היא דמדאורייתא משיכה אינו קונה מטלטלין א"כ כשמחליף דבר על דבר לא קנה המחליף במשיכתו את הדבר ואיך יקנה חבירו החליפין לא מבעיא לשיטת הרמב"ן דלמאן דסובר דעיקר קנין מן התורה במעות משיכה אינו קנין גם במתנה ובמציאה אלא אפילו לשיטת התוספת בע"ג דף ע"א דבמתנה ובמציאה כיון דליכא מעות משיכה הוה קנין י"ל דדוקא במקום שאין חבירו צריך לקבל תמורה עבור החפץ כי על עיקר הוכחת התוספת דאל"כ במה יקנה המציאה ולזה יליף הר"ת מקרא על התמורה דחליפין שוה בשוה נקנה במשיכת אחד ולדידן דתיקנו חכמינו ז"ל דמשיכה קונה חליפין שאינו בתפיסת סודר רק שמחליף דבר על דבר באמת הקנין מדרבנן כי מטעם קנין הכסף קונה החפץ במשיכ' ושוה כסף ככסף ולא הפקיעו חז"ל הקנין מעות כי לא הועילו בחליפין דא"כ יאמרו נשרפו החיטין שמשך דאינו חייב באונסין ואינו דומה למעות כמו שכתבו התוספת והרמב"ן בבא מציעא בסוגיא. והא דמעות קונות מדאורייתא במטלטלין כי מעות מטבע נקנה במשיכה לכ"ע כי מעות אינו נקנה במעות כי מטבע אינו נעשה חליפין וכתוב בקרא ונתן הכסף וקם

לו שדות בכסף יקנו א"כ התורה גילה דכסף היינו מעות נקנה במשיכה כשנקנה בתורת חליפין אין אונאה ובתורת מעות יש אונאה:

כתב המ"א בסי' ת"צ בשם הילקוט מה ענין רות אצל עצרת שנקראת בעצרת בזמן מתן תורה ללמדך שלא נתנה התור' אלא על ידי יסורין או כאשר בזמן ההוא קבלנו עלינו עול תורה ומצות ונכנסנו תחת כנפי השכינה במעמד הנבחר דוגמת רות שקבל' עליה הדת וצריך טעם למה אין קורין ביום הראשון ואפשר דנתפשט המנהג עפ"י מה שכתב האבן עזרא וכן הסכים הרמב"ן בפרשת משפטים כי אחר מתן תורה בו ביום אמר השם יתברך אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם וצוה להזהיר אותם על ע"ג וציוה המשפטים אשר תשים לפניהם והשכים ממחרת היום בבוקר לכרות עמהם ברית על הכל ובנה מזבח וזבח זבחים ונתן חצי הדם על מזבח ה' וחצי הדם באגנות ולקח הספר שכתב אמ' וקראו באזניהם וקבלו עליהם עוד לבא בברית עמו ואמרו על אשר דיבר ד' נעשה ונשמע היה יום אחר מתן תורה וכאשר כריתות הברית היתה ביום שלאחר מתן תורה ואמרו נעשה מה שקבלנו עלינו ונשמע עוד לעשות קורין רות ביום השני ובתבואת שור במסכת בבא בתרא למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריוה להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות ותוספת חגיגה דף י"ז הביאו בשם הירושלמי דדוד מת בעצרת וקיימא לן שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהן של צדיקים מיום ליום וכיון שמת בעצרת נולד בעצרת ועיקר ספר רות כתב שמואל הנביא ליחס את דוד כי לכך נקראה רות שיצא ממנה דוד ולהכי קורין רות ביום לידתו וקשה גם כן מדוע אין קורין ביום הראשון כאשר נולד בעצרת ואפשר דטעם קריאת המגילה אינו על לידתו רק על מיתתו וכיון שמת בעצרת פשיטא דלא נקבר רק ביום שלאחר עצרת דהא לשיטות רש"י ובה"ג לא שרינן להתעסק בו רק באישתהא כמבואר בטור א"ח סימן תקכ"ו וראיתי בשם חכם צבי דמתרץ קושית התוספת על הירושלמי שכתב דדוד מת בעצרת והיו כל ישראל אוננין והקריבו למחר תיפוק ליה בלאו הכי לא הקריבו דאמרו במסכת שבת דדוד מת בשבת וכתב דדוד מת בעצרת שחל בשבת ולא הקריבו ביום טבוח שהוא אחר השבת כי יום הקבורה תופס מדרבנן. ולפי עניות דעתי נראה דאם היה מת בשבת היה נקבר בלילה וכשנקבר בלילה אינו מבואר דתופס היום שלאחריו כי כשנקבר ביום אנינות לילה מדרבנן דבקדשים הלילה הולך אחר היום אבל כשנקבר בלילה לא נמצא שיהיה ביום אסור מטעם אנינות ולזה מקשה תוספת שפיר:

במשנה למלך פ"ג מהלכות אבל הקשה דהא נשיא שמת הכל מחויבין לטמאות לו איך הקריבי למחר עולת ראיה דאינו בא בטומאה ומתרץ כיון דהוה עליהם מצות

ראיה ושמחה לא היה צריכין ליטמאות: וצ"ע דהא בפסחים דף ע' כגון שהיה נשיא גוסס בשלשה עשר מבואר דאם מת הנשיא בא הקרבן פסח בטומאה כיון שכל ישראל חייבין לטמאות ודאי רוב הקהל טמאין ולשיטתו הא לא היו מטמאין כיון שחייבין בעולת ראיה ושמחה ואפשר דסברתו ביום י"ג או י"ד לא נתחייבו עדיין בעולת ראיה ושמחה מטמאין עצמם אבל כשמת ביו"ט וכבר נתחייבו בעולת ראיה ושמחה סובר דאין מטמאין לנשיא: